

STRUKTURNÍ KOMPONENTY UČEBNIC

Tento učební materiál je určen pro studenty kurzu Obecné a alternativní didaktiky na Ústavu pedagogických věd FF MU. Je převzat z publikace Kalhous, Zdeněk, Obst, Otto. Školní didaktika. Olomouc: UP, 2000, s. 38 – 40. ISBN 80-7076-920-4

I. Aparát prezentace učiva

A. verbální komponenty:

- výkladový text prostý
- výkladový text zpřehledněný (přehledové tabulky, schémata aj. k výkladovému textu)
- shrnutí učiva k celému ročníku
- shrnutí učiva k tématům (kapitolám, lekcím)
- shrnutí učiva k předchozím ročníkům
- doplňující texty (dokumentační materiál, citace z pramenů, statistické tabulky aj.)
- poznámky a vysvětlivky (pod čarou, v textu)
- podtexty k vyobrazením
- slovníčky pojmů, cizích slov aj.

B. obrazové komponenty:

- umělecká ilustrace
- nauková ilustrace (schematické kresby, náčrty, modely aj.)
- fotografie
- mapy, kartogramy, plánky, grafy, diagramy
- obrazová prezentace barevná (vícebarevná, jednobarevná atd.)

II. Aparát řídicí učení

A. verbální komponenty

- předmluva (úvod do předmětu, ročníku)
- návod k práci s učebnicí
- stimulace celková (podněty k zamyšlení, otázky aj. před ročníkovým učivem)
- otázky a úkoly za lekcí
- otázky a úkoly za témata
- otázky a úkoly k celému ročníku (opakování)
- otázky a úkoly k předchozímu ročníku (opakování)
- instrukce k úkolům komplexnější povahy (návodů k pokusům, laboratorním pracím, pozorováním aj.)
- náměty pro mimoškolní činnosti (aplikace) s využitím učiva
- explicitní vyjádření cílů učení pro žáky
- sebehodnocení pro žáky (testy aj. způsoby hodnocení učebních výsledků)
- výsledky úkolů a cvičení (správné odpovědi, správná řešení aj.)
- odkazy na jiné zdroje informací (bibliografie, doporučená literatura aj.)

B. Obrazové komponenty

- grafické symboly vyznačující určité části textu (poučky, pravidla, úkoly, cvičení aj.)

- užití zvláštní barvy pro určité části textu
- užití zvláštního písma (tučná sazba aj.) pro určité části textu
- využití předsádky (schémata, tabulky aj.)

III. Aparát orientační

A. verbální komponenty

- obsah učebnice
- členění učebnice na tematické celky, kapitoly, lekce aj.
- marginálie
- rejstřík (věcný, jmenný, smíšený)